

Thứ Bảy
23

tháng ba tây 1929

NĂM KỶ TỶ
THÁNG HAI
Ngày 13

Đuốc Nhà Nam

Xuất bản tại Saigon ngày thứ ba, thứ năm và thứ bảy

GIÁ TIỀN MUA BÁO:	
Một năm	8.00
Sáu tháng	5.00
Ba tháng	3.00
Một số	0.05
Mua báo, rao vặt và bài lại	
cáo xin gửi cho ông:	
DUONG-VAN-GIAO,	
Tung-lý Đ. N. N	
72, Lagrandiere, SAIGON	

ĐẠI BIỂU!

Cđtngđ đại-biểu Annam nói hội cat-quân Thương-Khẩu, tỉnh từ chức mà chống cự lại vụ nhượng bên nước Saigon-Cholon.

CHUNG TÔI XIN CÁC NGÀI ĐỪNG TỪ CHỨC. Các giữ chức đó mà cử phân kháng vụ bên Thương-Khẩu cho tôi càng.

Vì nếu các ngài giận mà từ chức, có bọn của phe Tu-bôn đế-quốc mua rồi, nó vô thể cho các ngài dặng nó chịu bán Thương-Khẩu thì chúng tôi ở người này không còn kích bác vụ dý được nữa, vì đại-biểu Annam sẽ chịu thuận.

Muốn cho Thương-Khẩu Saigon khỏi về tay bọn tu-bôn thì các ngài phải giữ chức cũ.

THƯƠNG KHẨU SAIGON

Chúng tôi phản-kháng

Hôm nay chúng tôi báo cáo cho anh em trong nước biết trước vụ bán Thương-khẩu Saigon cho đế-quốc để anh em có thể phòng, liên tỉnh trước.

Bây giờ anh em trong nước đã hiểu rõ điều này rồi, và mấy ông nghị-viên tây nơi hội-dồng cat-quân Thương-khẩu đã ký tờ hiệp ước với bọn mua Bán nước Saigon rồi, chúng tôi nhất định phải đấu một cách hăng hái từ ngày hôm nay trở đi.

Nhưng trước khi nhất định đấu cách nào, chúng tôi phải hỏi ý kiến anh em phản động trong nước.

Chúng tôi không khi nào muốn làm sự chỉ mà không theo ý đại đa số đồng bào, bởi vì những việc của chúng tôi làm đều là vì dân, vì nước.

Vậy anh em trong nước phải mau mau trả lời cho chúng tôi rõ ý kiến của anh em muốn làm sao.

Vì việc bán Thương-khẩu rất có quan hệ đến vận mạng nước nhà.

Vì ngày giữ vận mệnh. Vì bọn tu-bôn đế-quốc không chịu chúng ta, nên anh em phải lập tức quyết định một lẽ mà phải đấu.

Kể từ số báo này đến số báo 1 ở ba là 72, xin anh em trả lời cho chúng tôi biết gấp.

Chúng tôi cũng đã có thảo một buổi chương-trình hành động rồi, nhưng phải đợi hiệu ý anh em đã.

Trong khi đợi liên lạc của đồng-bào, chúng tôi muốn từ chức một cuộc đấu đấu nhỏ nhỏ để bản và vụ này.

Thứ ba, 26 mars, đúng 11 giờ tối, chúng tôi đứng tỉnh với anh em bên tòa soạn La Tribune Indochinoise xin mời mấy ông nghị-viên Annam ở tại hội-dồng cat-quân Thương-khẩu Saigon, đến tại nhà số 73 đường La Grandiere, mà cắt nghĩa lý tưởng ý kiến của các ông đối với vụ bán Thương-khẩu Saigon.

Bữa nhóm ấy xin mời hết thấy các anh em viết báo Annam bằng chữ quốc-ngữ và bằng chữ Pháp đến dự hội với chúng tôi để nghe lời phân giải của các ông nghị-viên. Sau khi nghe mấy ông nghị, chúng ta sẽ nhất định phải liên thủ làm sao mà chống cự lại vụ bán Thương-khẩu.

Chúng tôi biết phân biệt việc chung và việc riêng.

Vì việc chung của đồng bào là trọng hệ làm, nên chỉ chúng tôi không nghĩ đến việc riêng thuở này đã xảy ra trong hàng đồng nghiệp, mà một hết thấy anh em các báo đến cùng chúng tôi mà lo việc công ích.

Nếu anh em biết bản phận Annam đối với Annam, thì nhớ ngày giờ mà đến, không cần chỉ phải có người nhắc chúng và mời thỉnh nhiều phen.

AI không muốn đến thời chúng tôi không dám nói chi, vì một người đều có cái quyền và muốn làm hay là không muốn làm.

ĐỒNG BAO!

Nhớ trả lời cho chúng tôi biết ý kiến của anh em đồng bào ra làm sao.

LÊ-TRUNG-NGHĨA.

Diễn thuyết

Chưa hết 31 Mars đúng 8 giờ rưỡi sáng, tại nhà hát bóng Modero-C nó ma, ông Trần-vào-Trí và LA-trung-Nghĩa sẽ mở cuộc diễn-thuyết để cho ông Dương-vân-Giáo thuật chuyện ông nghe thấy ở bên Ấn độ trong lúc ông và ông Bùi-quang-Chiêu đi dự đại hội nghị toàn quốc Ấn-độ.

Bữa diễn thuyết sẽ chứng đó nghị-hoá của dân Ấn-độ làm. Có nhiều món là làm.

Anh em đến bữa ấy thì cho đồng cho vui. Vô của chúng tôi.

Chưa hết 17 Mars, Thán-Chung báo đăng tin có cuộc diễn thuyết, vì tới bữa này mà chính phủ chưa chịu cho báo lại từ khai của người là chủ, nên không kịp diễn được. Đ. N. N. có đính chính lại trong số báo ra ngày thứ 6, Thán-Chung ra ngày thứ 7 mà còn đăng tin, không sửa lại, làm cho anh em đến nhà hát rất đông đợi thất vọng. Lối ấy không phải tại chúng tôi, xin anh em đừng chấp cho.

KỶ-NIỆM CỤ Phan-châu-Trinh

Bữa kỷ-niệm-cụ Phan-tây-Hồ, đồng bào hãy đi cho đông đủ.

Mấy nhà buôn nên nghỉ bán buổi hôm-mới để cho người trong nhà đi làm một vụ.

Coi gương khách trú mà làm.

Họ đến xử lý mà lòng vẫn nhớ Tôn-trung-Son, đến bữa là ông Trung-Son, họ nghĩ trong ngày ta không có thật bao nhiêu ý, ta có như ông?

Năm nay làm kỷ-niệm-cụ Phan-châu-Trinh tại đền thờ, đường Paul Bert, ngang chợ Đất-Hồ.

Đến ga xe đến Đất-Hồ thì thấy đường đi lại đến thờ.

Tin vô-tuyên-diện

(Tòa kiếm duyệt bỏ)

TIN TRONG NƯỚC

TIN TỨC CỤ

Phan-bội-Châu

(Tiếp theo)

Bản trị sự cuộc cứu hỏa tại

Hôm nay chúng tôi nhóm đã phiên bản đồ là chức vụ của cấp này.

Có sai lầm cách nào làm là kết quả của những nhà bị hại bao nhiêu.

Đã phân phát tiền của cho 320 gia quyền rồi: Phái tiền bạc, gạo, muối, nước mắm, vải vóc, sữa bò, bột sữa cho con nít nữa.

Hiện nay báo góp tiền gần 6.000\$. Số Đốc-lý sẽ cho thêm 1000 đồng.

Còn Chánh-phủ vẫn hứa (Chánh-phủ) rằng phải bù lại này là một). Đã phân phát hơn 5.000 đồng.

Đây là chưa kể số vật dụng, cũng đáng mấy ngàn đồng nữa.

Tuy vậy mà số tiền cứu hỏa tại sự cũng đang lo lắng và chắc rằng số cũng có một số tới 15.000 đồng mới

đã mà làm được.

Đến tối chưa hết số hết một đêm nữa lấy tiền làm được nữa.

Ông Ngô-dực-Điền bị bắt

Có tin ở Huế cho hay rằng ông Ngô-dực-Điền, em ông Ngô-Văn-Đức, có choa trong bộ biên tập của quĩ đồng nghiệp Tiếng-Dân, mới đây ở Hà Tĩnh và Huế, đã bị sự mật thám bắt tại đó.

Hôm bữa 5-3-29 ông bị công tay và đem ra trại giam ở Vinh. Chưa biết rõ ông Điền bị bắt vì chuyện gì, chỉ biết sự mật thám Huế thì hành một cái lệnh của quan công sứ Vinh đánh giấy thép vô.

Một vụ án sát trong Cholon

Trong xóm cũ, gần cầu cũ đường Cẩn-giới, có một người khách trú bán thịt vịt, tên là Dương-Nhu, ở đó. Trong nhà có một đứa cháu trai tên là Dương-Quyên, 22 tuổi, vừa mới bị ám sát hôm đêm 18 rạng mùng 19 tháng ba này.

Dương-Quyên ngủ đang sau nhà, gần chuồng vịt, nằm trên một cái ghế gỗ. Vào khoảng một giờ khuya, người xâm gia xuống nhà dưới nấu nước để gỏi lòng vịt đang sáng bữa sau đem ra chợ bán. Thím xâm thấy đứa cháu gần chỗ Dương-Quyên nằm, một tiếng, cầm đèn đi người rồi, một tay D. Quyên bị người ta giết, thím liền tri hô lên.

Chú Dương-Nhu tức thì đi báo có bắt. Khi ông ở Tân-an đến nơi thì thấy Dương-Quyên nằm sấp, có một con dao đâm trong cổ và một con găm bên hông tay trái. Đoàn rằng găm đâm sát như thừa lúc Dương-Quyên ngủ mê, chém một dao trước trán rồi, rồi Dương-Quyên đau quá lăn khỏi giường chống cự nên chúng nó mới bắt thêm một dao thứ nhì, trúng vào sườn, tên kia chết liền.

Nay xét ra Dương-Quyên có tư tình với con gái của một chủ khách trú tên con ở gần đó. Hàng gái hay đi, biểu Dương-Quyên đi cưới, như Dương-Quyên không khứng, bởi vậy nên sinh ra cái.

Đem đồ người anh ruột và anh rể của cô con gái đó chuyện nói đối cho hai mẹ con cô đi xa, rồi ở nhà lên qua bên Dương-Quyên, mỗi người, đâm một dao mà rửa hận.

Quan tòa thẩm đã bắt hai tên sát nhân ấy.

Khám xét các rạp hát Saigon

Vì hôm tháng lửa cháy xóm nhà là gần hàng Ba-Đe bữa đó trúng vào thứ bảy, các rạp hát sáng đêm, có một con nhỏ vô rạp hát gần đó, kêu mẹ nó mà cho bay chuyện lửa cháy, rồi các người đương coi hát nghe nói lửa, lửa rừng rừng cháy nhau mà ra, cửa rạp nhỏ quá, phải xô lẫn nhau, nên có nhiều người bị thương thì rất nặng.

Rạp hát đó, ở nhà và ở quê, không đủ cho người ta gặp cơn nguy biến thoát thân cho kịp. Núi đại mà nghe, chủ chủ lửa cháy trong rạp thì chắc là chẳng khỏi bị mạng người.

Bởi vậy mà quan Đốc-lý Tholanc mới lập một ban ý việc để khám xét các nhà hát trong thành phố Saigon xem có đáng thì lệ chăng.

Quan Đốc-lý cũ ông dưới đây làm ý việc:

Ông Nguyễn-văn-Tham ý vào thành phố.

Quan thầy Guerin quân đốc ở vệ sanh.

Có Brunet.

Loussert giúp việc khám xét trong thành phố.

Đ. N. N.

CUỘC LẠC QUYÊN giúp đồng-bào bị hỏa tại

Có nhiều bạn đồng tâm đồng chí cắt vận bản báo có sao không lập số lạc quyên tại tòa soạn để giúp mấy trăm nhà ở gần hàng Ba-Đe (Baader) vừa mới bị hỏa hoạn.

Vấn biết tâm như vậy, ra chữa hàng hồ lãnh đem song chúng tôi không có thể hết chức các bạn đồng nghiệp vì một lẽ riêng.

Đại phẩm muốn chỗ hàng hóa chỗ này đến chỗ khác, nếu nhiều người xúm nhau chèo một chiếc thuyền lớn, thì được việc hơn là chia hàng ra cho mấy chục chiếc thuyền nhỏ. Một đạo binh lớn tấn mạnh thì hơn nhiều toán quân nhỏ. Về cuộc lạc quyên, đã có một bản ủy viên do quan đốc lý Saigon thiết lập, trong đó bản ủy viên là có một phần việc. Vậy các nhà từ thiện có lòng tốt muốn quyên tiền, xin gửi thông cho ông Moasy, tổng thư ký dinh đốc lý Saigon, là người có quyền thu nhận.

Xin đồng-bào lưu ý.

Đ. N. N.

CÔ QUỐC-HOÀ TỪ TRẦN

Than ôi!
Mình nghe trong nhà, từ trần rồi! Sao đời vật đổi, cuộc đời như giấc chiêm bao.
Cổ Quốc-Hoa đã từ trần!
Cổ Quốc-Hoa và một ngày nào, nay đã từ trần rồi!
Hoa kia sớm nở tối tàn! Trách con tạo thật đã trên người làm như thế!

Kể lại lịch sử có:
Cổ ở về phủ Tam-kỳ, tỉnh Quảng-Nam, vốn cùng con nhà thi lễ. Thuở nhỏ theo cha đi học chữ; tuy học vấn chưa nổi là xuất chúng được, nhưng văn chương có phần huệ ngộ.

Từ khi có cái gọi vào Nam, trong mây tháng trời, hoặc muốn mắng quom qua Nhựt, nơi quom Thu-Cận nước Tầu, hoặc muốn coi ngựa theo quân, nơi gót Gian Ba nước Pháp, chỉ hương của cô, tâm sự của cô, bốn bể đồng nhơn đều không được quên.

Từ khi ĐUỐC NHÀ NAM ra đời, cô xin làm chủ bút, bản báo tổng lý nghĩ rằng: Tờ chỉ của Đ. N. N. có thể bình vực những người đồng nhơn, không phân biệt màu da vàng, trắng, đen, hướng chỉ con trai con gái đều là con người và lại người chung một nước, cho nên nhận cô vào giúp việc trong tòa soạn.

Sau khi có nhận chức, tôi sẵn lòng công việc, nào có học thuyết nam nữ bình quyền, nào khuyến khích chủ nghĩa quốc gia xã hội, thật là một người con gái có huyết tuyền, có tâm can, có thể trong mong tâm gương tốt cho đoàn nữ lưu được. Nhứt là thơ văn của cô, lại có nhiều bài thanh tao thú vị lắm. Nay thuật lại hai bài là thử sức ngâm, để cho độc giả biết rõ thì tài của cô thế nào:

Dạm ngàn cách trở khó tin thông.

Bất ngờ mấy che nơi chấp chông.

Tựa cửa mẹ già mòn dạ đợi,

Bên trời con trẻ mới lòng trông.

Nhớ ai ai biết, đau tang ruột,

Tưởng bạn bạn đau khổ rồi lòng.

Tâm sự một bữa khôn giải tỏ,

Lệ hồng đôi giọt rơi non sông.

Gởi với non sông giọt lệ hồng.

Hiếu tình biết trả lúc nào xong.

Mấy người ngất tởa ngôi sao ẩn,

Giờ phút pho bay bóng nguyệt lồng.

Non mây từng cơn gam mây mảnh,

Sông bao nhiêu khúc lệ bao dòng.

Trông về quê quán sương che khắp,

Là thu đêm khuya tưởng lạnh lùng.

Vì có cô tâm tuyền và tài học như thế, nên chỉ bản báo Tổng lý thường giao cho cô những sách N-kết cách mạng, hay là Pháp-nhân văn, khuyên cô miêng đọc lòng suy, tránh những thời đời hư hoa, học lấy gương người tốt, lấy gương xấu để làm gương học vấn, ra gánh các công việc lớn lao, cô rất hăng hái nghe lời.

Có lần việc được hai tháng trời, sau có bị bệnh xin nghỉ, tưởng rằng bệnh mau thuyên giảm, cô sẽ vô giáp bản báo. Nào ngờ bệnh tình càng ngày càng nặng, cô phải trở về quê hương, hay cô đã theo một Nữ-hành-dũng Đà-hải, mà tôi có thể nghĩ lại rồi!

Than ôi!
Hạnh-lương một giấc, có nay ngậm giận suốt vàng.

Bạch thoi đời cũ, chúng tôi chịu tình đến bạc.

Vậy xin lấy câu thơ của cô lại tặng cô rằng:
Dạm ngàn cách trở khó tin thông,
Gởi với non sông giọt lệ hồng!

Đ. N. N.

[illegible]

